

De opstelling van de bosbouw in recreatieontwikkelingsplannen (samenvatting)

J. van den Bos

Deze voordracht is vooral bedoeld als stimulans voor de discussie, niet als kritiek op het onderhavige plan. In een dergelijke discussie zou tot uiting moeten komen dat de bosbouw een nuttige bijdrage kan leveren bij het opstellen van ontwikkelingsplannen die de groene ruimte in Nederland betreffen. Ter bepaling van de gedachten zullen enige stellingen geformuleerd worden.

Eerst echter een merkwaardig feit. Overal in Nederland worden ontwikkelingsplannen voor gebieden opgesteld. Bijna altijd wordt vestiging van bos in deze plannen opgenomen. Het is verbazingwekkend te moeten constateren dat desondanks bij de opstelling van de plannen *bijna nooit een bosbouwer is betrokken*. Deze verbazing wordt kritiek in op de opstellers van deze plannen, maar wel op de *bosbouwer zelf*. De bosbouwer is kennelijk niet in staat geweest in de nieuwe ontwikkelingen waarbij grote stukken van Nederland worden herstructureerd, zijn vakgebied te vertegenwoordigen. Waardoor hij daarin tot nu toe niet in is geslaagd is eigenlijk een meer interessante vraag dan die welke de inhoud van zijn stelling zou kunnen zijn.

Stelling 1 De bosbouwers moeten in de teams die ontwikkelingsplannen opstellen, zijn vertegenwoordigd omdat

- zij een vakgebied hebben waarvan in ruime mate in de plannen gebruik wordt gemaakt en zij een nuttige bijdrage tot de benodigde kennis kunnen leveren,
- zij indien deze taak verzuimd wordt het bestaansrecht van de bosbouwwetenschap, althans op academisch niveau op het spel zetten.

Het gevaar bestaat dat de bosbouwer gedegradeerd wordt tot boompjesplanter in door anderen geplande groene gebieden waarvan hij de structuur gecedeerd krijgt.

Aansluitend bij de door Berends aangegeven fase-rijng en methodiek is de volgende werkwijze voor te stellen:

- 1 bestudering van de functies die het gebied kan vervullen
- 2 bestudering aan welke functies en in welke omgeving van het gebied behoefte bestaat
- 3 het maken van een keuze
- 4 formulering van de eisen die men moet stellen aan de open ruimte, opdat deze de functie kan

vullen.

Zowel in beheerstechnische als economische zin moet steeds gelet worden op uitvoerbaarheid.

Op basis van de resultaten van de voorstudies is het de taak van de landschapsarchitect een zodanig plan te ontwerpen dat de verschillende functies geïntegreerd worden en in een landschappelijk verantwoorde structuur geplaatst.

Uitgaande van de eerste stelling is het logisch dat de bosbouwer in de voorstudies een belangrijke bijdrage kan en moet leveren, ook als toekomstig beheerder. Dit geeft aanleiding tot de formulering van **Stelling 2** In de eerste fase, bij de bestudering van de vraag welke functies het gebied kan vervullen, moet de bosbouwer een rol hebben als vertegenwoordiger van de bosbouw als een vorm van bodemgebruik.

Hoewel het normaal is dat de economische aspecten van landbouwkundig bodemgebruik in de planningsprocedures terdege worden bestudeerd, wordt de bosbouw als economisch verantwoorde vorm van bodemgebruik ten onrechte daarbij niet onderzocht. De bosbouwer beschikt echter over de gegevens als over de rekentechniek om aan dit deel van de studie te kunnen bijdragen. Onder bepaalde omstandigheden zal blijken dat de bosbouw economisch gezien een zeer aanvaardbare vorm van bodemgebruik is. Voorstudies voor een toekomstig plan zijn niet volledig zonder beschouwing van dit aspect.

Stelling 3 De bosbouwer kan in de eerste fase nog een belangrijke rol vervullen, nl. als kenner van natuurlijke milieus en als deskundige bij het gebruik en beheer van deze milieus.

Bij beschouwing van het eerste punt van deze stelling: de bosbouwer als kenner van het natuurlijke milieu, is het essentieel dat het primaire uitgangspunt voor alle plannen voor groene ruimten het daar aanwezige milieu of de potentie van het milieu moet zijn. Het aanwezige landschap met zijn visuele aspecten kan daarvoor bijna nooit de juiste maatstaf zijn. Analyse daarvan is pas op zijn plaats in de latere fase waarin de eisen aan de open ruimte te stellen worden bestudeerd. Juiste hulpmiddelen om een inzicht te krijgen in het milieu van een gebied zijn o.a. de bodemkaart, de grondwatertrappenkaart, vegetatiekaarten, geomorfologische kaarten e.a.

Van de natuurlijke kwaliteiten van een gebied moet

een optimaal gebruik worden gemaakt ten dienste van de mens. Echter mogen deze natuurlijke kwaliteiten door de vorm van het gebruik niet verloren gaan. In het voorbereidingsteam moet derhalve een deskundige aanwezig zijn, die hierover kan waken en indien nodig kan waarschuwen. Dit kan en moet welhaast een bosbouwer zijn.

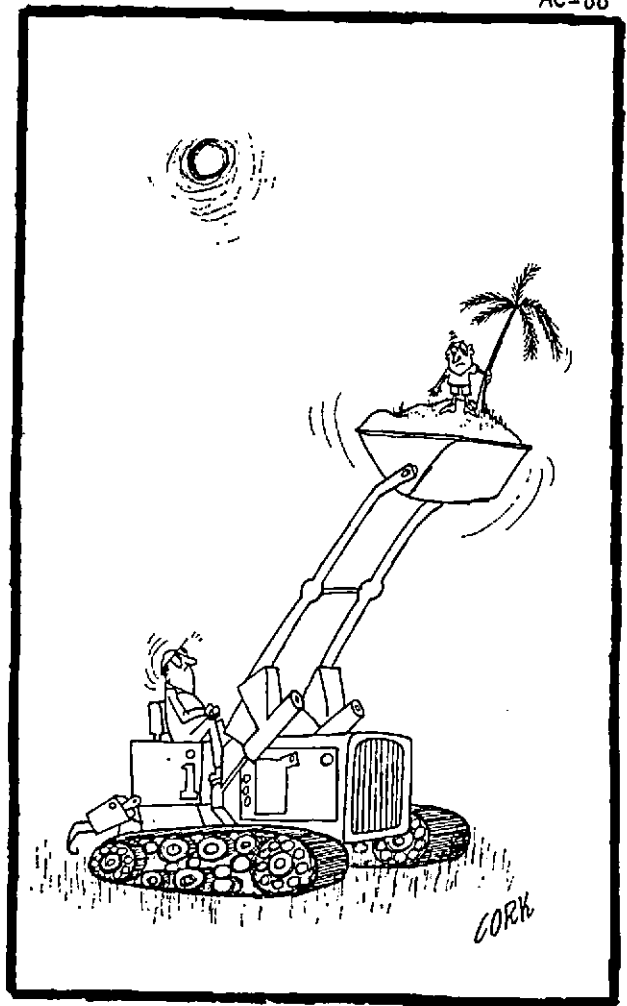
De beschouwing van het tweede deel van de stelling: de bosbouwer als deskundige bij het gebruik van het milieu, hangt samen met de opstelling van de deelplannen, welke fase thans niet aan de orde is. Het is daarom beter dit aspect te verbinden aan de laatste stelling.

Stelling 4 De bosbouwer moet ook in het voorbereidingsteam vertegenwoordigd zijn als de toekomstige beheerder, althans van delen van het gebied.

Inbreng als beheerder is noodzakelijk in het stadium waarin de doelstellingen en het programma van eisen worden geformuleerd op grond waarvan de landschapsarchitect zijn plan ontwerpt. Uitvoerbaarheid en economische consequenties moeten hierbij beschouwd worden. De deskundigheid die hiervoor nodig is kan alleen worden geboden door mensen die door opleiding en ervaring hiervoor gekwalificeerd zijn, dus opnieuw, maar nu onder andere: bosbouwers.

Een laatste aspect ter afsluiting. Behalve het reeds genoemde is de plaatsbepaling van de verschillende structuren in een gebied belangrijk. Ook hierbij kan de bosbouwer én als kenner van natuurlijke milieus én als beheerder een goede bijdrage geven. De plaatsbepaling moet behalve op planologische en inrichtingstechnische argumenten ook gebaseerd zijn op de eigenschappen van het milieu. Het uit het oog verliezen van dit punt kan grote nadelige economische consequenties hebben. Als aanleg van bos wordt gepland op een daarvoor niet geschikte bodem kan moeilijk worden verwacht dat dit economisch rendoert, maar ook het recreatieve rendement is dan twijfelachtig. Dit geldt evenzeer voor andere gebruiksvormen als speelvijvers, dagcampings, speelweiden enz. De bosbouwer beschikt over deskundigheid om eventuele fouten althans gedeeltelijk te voorkomen.

Het zich richten op deze problematiek betekent een zich richten op de relatie tussen bosbouw en maatschappij en een bezinning op de functie die de bosbouw in onze urbane ruimte kan hebben. Dit zou een richtsnoer kunnen zijn voor toekomstige bijeenkomsten van de Studiekring.

... "Het gevaar bestaat dat de bosbouwer gedegradereerd wordt tot boompjesplanter in door anderen geplande groene gebieden waarvan hij de structuur gedictieerd krijgt" ...